

Na návšteve v PD Liptovské Revúce

Staré známe - ovečka, trojaký úžitok dávaš - môžeme pokojne zmeniť a zaktualizovať na podmienky 21. storočia. Po novom ovečkou dávajúcou štvoraký úžitok zdôrazňujeme nielen produkciu mlieka, mäsa a vlny, ale aj údržbu lúk a pasienkov. A to posledné výrazne vnímajú aj chovatelia oviec z Liptovských Revúc.

Príchod do obce Liptovské Revúce má svoje čaro v každom ročnom období. Klukatú cestu od Liptovskej Osady lemuje potok Revúca, ktorý vytvára kolorit rovnomennej Revúckej doliny ležiacej na pomedzí medzi Nízkymi Tatrami a Velkou Fatrou. Poľnohospodárske družstvo Liptovské Revúce so svojim výrobným ovčím programom je preto zákonite predurčené na to, aby tamojšie ovečky spásali lúky a pasienky práve na úbočiach Velkej Fatry a Nízkych Tatier. Veď ako hovoria domáci: „Čo iné by sa v tak náročných horských podmienkach dalo robiť, než chovať ovce...“

10 percent

S predsedníčkou Poľnohospodárskeho družstva Liptovské Revúce Annou Kováčikovou prichádzame k prvým budovám, kde sú počas jesene a zimy ustajnené ovce. Vítajú nás štekotom ostražité strážne psy a s blakotom pobehujúce ovce, ktorých družstevníci chovajú spolu 2550 kusov (450 kusov si nechávajú na obrat stáda). Ich počty sa zvyšujú úmerne s ozdravovacím procesom slovenského ovčiarstva. Len s nostalgiou chovatelia, a nielen tí z Liptovských Revúc, spomínajú na staré dobré časy, keď sa pred sto rokmi na Slovensku chovalo jeden milión kusov oviec. A kto sa do historických kníh začíta ešte viac, zistí, že pred 200 rokmi sme ich na území dnešného Slovenska mali úctyhodných 3 milióny. Z rekordných troch miliónov nám dnes ostal udržiavať krajinu už len zlomok - 10%. Aktuálnych 305 tisíc kusov oviec je preto smutným ukazovateľom stavu, do akého sa tento mimoriadne dôležitý segment poľnohospodárskej produkcie prinášajúci úžitok práve v náročných

horských podmienkach za 200 rokov dostal.

Ešteže huňaté zvieratá tento historický marazmus nevnímajú a veselo či skôr hlučne vítajú návštevu z mesta. Pohľad na zdravé ovce v dobrej kondícii akosi prirodzene mení pesimistické úvahy a rozhovor otáčame na ozdravovací proces slovenského ovčiarstva. Aktivity samotných ovčiarov, spolupráca, pochopenie kompetentných a systémové zmeny po rokoch otáčajú ručičku kompasu, ktorá za ostatné dva - tri roky začína ukazovať už tým správnym smerom. Potvrdzujú to aj prvé slová zanietenej chovateľky Anny Kováčikovej počas našej prehliadky stáda zvierat.

„Pokiaľ majiteľ nemá vzťah k chovu oviec, tak je ťažké hovoriť o posune dopredu. A najmä v dnešných časoch, keď z tohto zvierata nemáme trojaký, ale už štvoraký úžitok - mlieko, vlnu, mäso, ale aj krajnotvorbu. My obhospodarujeme pasienky s vysokou svahovitosťou, ktorá je v priemere 19 stupňov. Čomu inému by sme tam venovali, ak nie chovu oviec a údržbe trvalých trávnych porastov? Navyše v období klimatických zmien je nutnosťou, aby poľnohospodár aj prostredníctvom zvierat čo najviac udržoval krajinu, zabezpečil aj priaznivú klímu a vhodný terén,“ vymenováva Anna Kováčiková.

Reagujú aj na Liptove

Jahňacina začína nanovo Slovákov zaujímať. Potom, ako sa podarilo dostať toto zdravé mäso na pulty obchodných reťazcov, ktoré je mimochodom mimoriadne vhodné aj ako prvá tuhá strava pre dojča, siaha po slovenskej delikatese z horských oblastí čoraz viac zákazníkov.

„O jahňacinu je skutočne slušný záujem. Naštartovalo sa to pred 3 rokmi vďaka Zväzu chovateľov oviec a kôz na Slovensku, teraz aj chovatelia priamo z dvora predávajú jahňatá, na vnútorný trh ide viac mäsa. Odhadujeme, že predaj za ostatné roky stúpol aj o 50-60%. Tento rok sa nám mimoriadne podarilo udržať cenu jahňacieho mäsa na trhu. Vlni sme predávali po 3,20-3,60 eur za kg mäsa, tento rok bola pred veľkonočnými sviatkami cena v priemere 3,80 eur. Vďaka odbytovej organizácii

Ovesko (a.s. so 100% účasťou zväzu) aj cena mlieka v tomto roku oproti minulému z 1,10 eur/l stúpla na 1,42 eur,“ zdôrazňuje predsedníčka družstva a vyberá zo stáda malé jahniatko na pohľadkanie pre návštevu.

Čo pomôže

S obľubou sa hovorí, že Slovensko má potenciál zvýšiť v krátkodobom horizonte počty oviec na pol milióna kusov, samozrejme pri zachovaní pozitívneho trendu, ktorý sa za ostatné roky podarilo naštartovať.

„Domnievam sa, že v tomto programovacom období do roku 2027 majú ovčiarri slušne nastavený program podpôr. Pokiaľ pôjdu ovčiarri do ekoschém - pastva, skorý odstav jahniat, ustajnenie oviec a pri kombinácii s podporami a predajom mäsových a mliečnych výrobkov - je celkom reálne, že zmienené zvyšovanie stavov zvierat by sme mohli dosiahnuť,“ naznačila Anna Kováčiková.

Ešte výraznejšia zelená by mohla ovčiarom zasvietiť aj prostredníctvom realizácie malých bitúnkov. Proces schvaľovania na európskej a národnej úrovni je ukončený. Aktuálne sa rokuje o podmienkach finančnej podpory. Pokiaľ sa podarí úspešne završiť proces prípravy, tak chovatelia si budú môcť podávať projekty na výstavbu vlastných malých bitúnkov na farmách. Proces chovu oviec a jahniat, spracovania a predaja ovčích výrobkov sa tak nielen zrýchli, ale v záujme zachovania čerstvosti sa skrátí aj doba, počas ktorej sa zdravé mäso dostane priamo k spotrebiteľovi.

Aj to pomôže ešte viac zatriktívniť tento segment živočíšnej výroby, v ktorom sa skrýva obrovský potenciál. Navyše, ovčiarri žijú na vlne záujmu spotrebiteľa už niekoľko rokov a záujem o zdravé, probioticky hodnotné produkty sa naďalej zvyšuje. Rovnako stúpa aj záujem chovateľov konečne vyriešiť problém vlny samotnej a jej odbytu. Svetielko na konci roky až príliš zvlneného tunela predstavuje potenciál tohto segmentu v stavebníctve a pri zatepľovaní objektov, v textilnom a odevnom priemysle, no po novom aj v rámci výroby tekutého hnojiva, do produkcie ktorého sa už

pustila aj prvá slovenská „lastovička“. Kým sa procesy viac naštartujú aj v rámci spracovania vlny, bude táto komodita naďalej len zbytočnou záťažou našich ovčiarov, ktorú sa ju snažia odpredávať do Poľska alebo vymieňať za kamennú soľ pre zvieratá.

Ocenení spotrebiteľmi

Revúčania nadoja z ovečiek okolo 140 tisíc litrov mlieka ročne. Takmer celý objem spracovávajú sami vo vlastnej mliekarni a výrobky následne predávajú. Vlastný bitúnok znásobuje možnosti, ako čerstvé produkty čo najrýchlejšie dostať k spotrebiteľovi. A tí ich veru vedia ohodnotiť - verejne naposledy napríklad počas 14. ročníka ovčiarskych slávností Ovenálie vo Východnej, ktoré sa uskutočnili 11. júna. V súťažnej kategórii zrejúce syry, v kategórii ostatné syry (údené, neúdené, parenice, korbáčiky a oštiepok) a v súťaži o najkrajšiu syrovú tortu Revúčania bodovali a odniesli si dve tretie a jedno druhé miesto.

Tak ako o zvieratá sa treba starať, tak aj o ľudí - v tomto prípade o nás, spotrebiteľov. Ako uviedla na záver našej návštevy predsedníčka PD Liptovské Revúce Anna Kováčiková - aj v budúcnosti sa týmto smerom treba uberať: „Musíme prilákať ľudí na to dobré a najmä vzácne, čo doma máme, aby sme si čo najviac našej produkcie predali doma a nevyvážali ju len do zahraničia“.